Κατ' Οίκον Φροντίδα στην Ευρώπη - Μελέτη EURHOMAP

Έλενα Νικολαίδου, Κυριακή Βαρνάβα

Εισαγωγή: Τα συστήματα υγείας και κοινωνικής φροντίδας αντιμετωπίζουν μια αυξανόμενη ζήτηση ως αποτέλεσμα των δημογραφικών και κοινωνικών εξελίξεων στις περισσότερες ευρωπαϊκές χώρες. Στην Ευρωπαϊκή Ένωση σήμερα, για κάθε άτομο άνω των 65, υπάρχουν τέσσερα άλλα που είναι σε ηλικία ικανή για εργασία, αλλά το 2050 αναμένεται ότι θα υπάρχουν μόνο δύο. Κατά συνέπεια, η ζήτηση για μακροχρόνια φροντίδα συμπεριλαμβανομένης της φροντίδας στο σπίτι, αναμένεται να αυξηθεί στις επόμενες δεκαετίες. Το 2006, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή επισήμανε ένα κενό στην πληροφόρηση που αφορούσε στην κατ' οίκον φροντίδα στην Ευρώπη. Για αυτό τον λόγο σε συνεργασία με τον Παγκόσμιο Οργανισμό Υγείας αποφάσιστηκε η χρηματοδότηση και διεξαγωγή της μελέτης EURHOMAP (Mapping Professional Home Care in Europe), η οποία έγινε μεταξύ του 2008 και 2010 στις 28 χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης καθώς και στην Ισλανδία, Νορβηγία και Ελβετία. Μετά τις απαραίτητες άδειες από τον Π.Ο.Υ, οι εισηγητές έχουν μεταφράσει μέρος της έρευνας για σκοπούς παρουσίασης στο Παγκύπριο Νοσηλευτικό Συνέδριο.

Σκοπός: Η μελέτη EURHOMAP σκοπό είχε να αξιολογήσει τις υπηρεσίες κατ' οίκον φροντίδας (νοσηλευτικής και κοινωνικές) σε 31 χώρες της Ευρώπης Ερευνητικά Ερωτήματα:

1. Τι αποκαλύπτει η επιστημονική βιβλιογραφία για την κατ᾽ οίκον φροντίδα στην Ευρώπη;
2. Ποιες υπηρεσίες κατ᾽ οίκον φροντίδας είναι διαθέσιμές στις ευρωπαϊκές χώρες; Πώς χρηματοδοτείται; Πώς οι άνθρωποι έχουν πρόσβαση σε αυτές τις υπηρεσίες; Πώς είναι οργανωμένη η παροχή υπηρεσιών; Ποιος είναι ο ρόλος των άτυπων φροντιστών;
3. Ποιες είναι οι τρέχουσες τάσεις και προκλήσεις στον τομέα της κατ ᾽οίκον φροντίδας στην Ευρώπη.

Μέθοδος: Η μελέτη χρησιμοποίησε δύο εργαλεία. Ένα ολοκληρωμένο σύνολο δεικτών που χρησίμευε ως δομημένο πλαίσιο για τη συλλογή στοιχείων σε κάθε χώρα. Αυτά αναπτύχθηκαν με βάση την συστηματική ανασκόπηση της βιβλιογραφίας και την τεχνογνωσία των εταίρων της κοινοπραξίας του έργου.

Τέσσερις αφηγηματικές περιπτώσεις με σχετικά ερωτηματολόγια τα οποία αναπτύχθηκαν από την κοινοπραξία, οι οποίες περιγράφουν διαφορετικές καταστάσεις ανθρώπων που ζουν στο σπίτι και έχουν διάφορες ανάγκες φροντίδας.

Περίπου δέκα ειδικοί στην κατ' οίκον φροντίδα της κάθε χώρας κλήθηκαν για να απαντήσουν τα πιο πάνω ερωτηματολόγια ή να δώσουν διευκρινιστικές πληροφορίες για την έρευνα που διεξήχθηκε σε διάφορα εθνικά έγγραφα για την πολιτική του τομέα κατ' οίκον φροντίδας ή άλλων ερευνητικών άρθρων.

Αποτελέσματα: Ο όρος «κατ' οίκον φροντίδα» μεταφράζεται με πολύ διαφορετικό τρόπο στις χώρες της Ευρώπης, καθώς οι υπηρεσίες που προσφέρονται ποικίλλουν αρκετά. Η μελέτη ERUHOMAP ορίζει την κατ' οίκον φροντίδα, την φροντίδα που παρέχεται από επαγγελματίες στα σπίτια των πελατών και περιλαμβάνει τόσο τις νοσηλευτικές υπηρεσίες όσο και την κοινωνική φροντίδα. Στην ΕΕ υπάρχουν σημαντικές διαφορές σε χαρακτηριστικά όπως ο ρόλος των επαγγελματιών στην κατ' οίκον φροντίδα, στην επιλεξιμότητα των πολιτών για τις υπηρεσίες, στις οικονομικές συνθήκες και στους ρυθμιστικούς μηχανισμούς που κατευθύνουν τις υπηρεσίες. Στις περισσότερες χώρες τον ουσιαστικό ρόλο όπως είναι η δημιουργία κανονισμών που διέπουν την κατ' οίκον φροντίδα, η παροχή ή χρηματοδότηση, τον έχουν πολλά υπουργεία μαζί.

Η χρηματοδότηση των υπηρεσιών είναι από δημόσιες ή ιδιωτικές δαπάνες. Ο τρόπος πληρωμής των παροχέων υπηρεσιών ποικίλει επίσης. Όλες οι χώρες της μελέτης απαιτούν εκπαιδευτικά προαπαιτούμενα προσόντα για την κατ' οίκον νοσηλευτική.

Συμπεράσματα: Η μελέτη επιβεβαιώνει το εύρημα ότι η κατ' οίκον φροντίδα είναι ένας σύνθετος και πολύπλοκος τομέας με μεγάλη διακύμανση στην οργάνωση, χρηματοδότηση και παροχή των υπηρεσιών ανάμεσα στις 31 χώρες. Η κατ' οίκον φροντίδα είναι σε ζήτηση όχι μόνο από τους πολίτες της Ευρώπης, αλλά και απ' αυτούς που παίρνουν τις αποφάσεις. Φιλοδοξίες για ανάπτυξη και επέκταση του τομέα κατ΄οίκον φροντίδα περιορίζονται από την σημερινή οικονομική κατάσταση στην Ευρώπη.